

Kommunstyrelsen i
Stenungsunds kommunFörordnande om naturvårdsområde för visst kustvattenområde i
Stenungsunds kommunNaturbeskrivning

De kustnära havsområdena i Stenungsunds kommun kan till övervägande del betecknas som grundområden. Grunda bottenar från 0 till 3 meters djup karaktäriseras av att solljuset tränger ner till botten, syretillgången är god, vattnet värms snabbt upp, energi ges till bottenlevande alger, näringsämnen tillförs ständigt samt av att den biologiska produktionen startar tidigt om våren med hög produktion och produktionskapacitet.

Förekomst av vegetation på de grunda bottenarna, kärlväxter och alger, är beroende av bl a botten typ, strömmar och vindar. På relativt stabila bottenar i skyddade lägen förekommer t ex nating, älgräs, blåstång och sågtång. I övrigt kan bl a nate, snärjtång, grönslick och brunslick förekomma. En vegetationsklädd botten utgör en lämplig miljö för ett stort antal djurarter. Djursamhällets artsammansättning är bl a beroende av vegetationens utbredning och artförekomst.

Djurlivet på grunda bottenar omfattar rörlig fauna, bottenfauna och besökande fauna. Till den rörliga faunan räknas småfiskar, räkor och krabbor, som alla kan betecknas som rovdjur. Bottenfaunan utgörs av arter, som huvudsakligen lever nere i botten som t ex snäckor, musslor, märlor och maskar. Den besökande faunan är större fiskar, som oftast nattetid, kommer till grundområdena för att söka föda. Till stor del är det de kommersiellt betydelsefulla fiskarterna, som kan räknas till denna faunagrupp.

Produktionen på grunda bottenar är mycket hög och kan väl jämföras med produktionen på god åkermark. Således kan en kvadratmeter per år producera så stor mängd alger att det motsvarar 0,6 kg/ m² i en odling av brödsäd. Hög produktion av växter på grunda bottenar är en förutsättning för hög produktion av djur och en hög fiskeavkastning. De grunda bottenarna utgör även lek- och uppväxtområde samt näringsplats för ett stort antal fiskarter som har betydelse för det kommersiella fisket.

De grunda havsområdena övergår på land dels till betade ängar dels till exponerat klipplandskap. Också fastlandsstranden inrymmer stora naturvärden.

Under höst och vår utgör grundområdena med anslutande strandängar viktiga rastplatser för flyttande vadare och sjöfågelarter. För många

1988-05-24

11.126-2512-85

fågelarter utgör området häcknings- och näringsplatser. Det är inte bara de marina smådjuren som utgör födan utan även själva vegetationen i grundområdena.

Värdering

Den biologiska produktionen i havet utgör grundvalen bl a för vår havsfiskenäring. Det ekologiska sambandet mellan de kustnära grundområdena och havet i övrigt är dokumenterat. En utslagning av grundområdena får således betydelse inte bara lokalt utan återverkar även på produktionen i havet i övrigt.

I den pågående översynen av nationella intressen enligt den nya naturresurslagen värderas området från centralorten Stenungsund i norr till Nordre älvs mynning i söder som riksintressant för naturvård.

Behov av skydd

Anspråken på stränderna för diverse verksamheter, särskilt för anläggning av båthamnar och bryggor, har varit omfattande. Sannolikt motsvarar de utbyggda hamnarna och bryggorna inte fullt behovet av båtplatser i dagsläget. I den mån ytterligare platser erfordras i framtiden bör utbyggnad endast tillåtas på redan ianspråktaga ytor för att minimera störningarna i den marina miljön. Muddring och tippning har visat sig medföra negativa effekter långt utanför de direkt berörda ytorna och bör så långt möjligt undvikas. Förtöjning vid boj eller påle har visat sig skava sönder de ekologiskt känsliga bottenarna samtidigt som bojarna också kan hindra fiske och båtliv i övrigt. Dispensgivning från ett förbud i detta avseende bör vara mycket restriktiv. Slitaget på stränderna i form av markförändrande åtgärder har på sina ställen varit omfattande.

Initiativ

I Stenungsunds kommuns kustutredning redovisas kommunens planering för att tillvarata kustområdenas värden avseende fisket, naturvärden och friluftslivet. Därvid föreslås skydd enligt 19 § naturvårdslagen för de grunda havsområdena från Stenungsunds kommuns centralort söderut till gränsen mot Kungälv kommun.

I utredningen framgår i vilka vattenområden, som en fortsatt satsning på utbyggnad för fritidsbåtar, som hamnar och bryggor kommer att ske.

Ett flertal samråd har skett mellan kommun och länsstyrelse varvid bl a avvägningar skett mellan olika intressen i området. Föreskrifter och gränsdragningar har diskuterats.

Avgränsning

Det planerade naturvårdsområdets gräns på land överensstämmer i huvudsak med gränsen för strandskyddat område längs kommunens kuststräcka med två undantag. Längs Anråse å och Jörlandaån når således naturvårds-

1988-05-24

11.126-2512-85

området inte lika långt in i landet som strandskyddsområdet. I norr går gränsen från Nösnes till Stenungsöns sydöstra strand och längs dess sydvästra del. I övrigt följer gränsen för naturvårdsområdet kommungränsen. Naturvårdsområdet överensstämmer därvid i allt väsentligt med kustutredningens rekommendationer.

De områden där utbyggnad av ytterligare båtplatser kan ske med hänsynstagande till den marina miljön har på bilagd karta avgränsats och markerats med HS. För ett mindre område som markerats med HB vid Keholmen gäller att bojfortöjning får ske.

Ärendets beredning

Ett förslag till förordnande enligt 19 § naturvårdslagen, naturvårdsområde, upprättades med kunskap från tidigare utförda inventeringar som underlag. Förslaget utarbetades i samråd med Stenungsunds kommun.

Förslaget tillställdes den 1 december 1987 samtliga markägare inom området för eventuella erinringar. Samtidigt sändes förslaget på remiss till myndigheter, intresseföreningar och Stenungsunds kommun för yttrande.

Ärendet har behandlats i Stenungsunds kommunstyrelse, som tillstyrker förslag till planerat naturvårdsområde för kustvattnen i Stenungsunds kommun. Samråd har också ägt rum med statens naturvårdsverk, som inkommit med remissvar den 12 februari 1988. Yttrande har även avgivits av fiskeristyrelsen, fiskenämden, naturhistoriska muséet.

Nedan redovisas kortfattat för uttalade synpunkter och önskemål om ändring av förslaget i yttrande från remissinstanserna.

Statens naturvårdsverk tillstyrker förslaget till naturvårdsområde. Naturvårdsverket anser att föreskrifterna avseende anlägga ny brygga m m och muddra, schakta m m (A1 och A2 i förslag till beslut 1987-12-01) bör göras indispensabla med undantag för de på kartan med HS och HB betecknade områdena.

Fiskeristyrelsen tillstyrker förslaget. De anser det vara mycket positivt för det allmänna fisket att de aktuella grundområdena förordnas som naturvårdsområde. Fiskeristyrelsen framhåller att möjligheterna till fiske ej bör inskränkas inom naturvårdsområdet.

Fiskenämden tillstyrker förslaget. Nämnden påpekar behovet av att kustområdet åtnjuter starkt skydd mot motsäende verksamheter som kan äventyra varaktigt goda produktionsförhållanden för fiskerinäringens behov. Nämnden framhåller att det är viktigt att inga inskränkningar sker i utövandet av fisket inom området.

Naturhistoriska muséet ställer sig positivt till förslaget. Muséet instämmer helt i de värderingar och synpunkter som framförts i förslaget om naturvårdsområde.

1988-05-24

11.126-2512-85

Stenungsunds kommun föreslår att förbud mot att uppställa campingvagn även skall gälla för allmänheten. Vidare föreslår kommunen att Tollenäs campingplats skall undantas från naturvårdsområdet.

Förslaget till föreskrifter för det planerade naturvårdsområdet har delgetts de berörda sakägarna. Länsstyrelsen har deltagit i ett informationsmöte med ett 30-tal berörda sakägare. Ett 50-tal markägare har inkommit med synpunkter. Erinringarna gäller i huvudsak önskemål om att kunna få anlägga bryggor, förtöja vid boj, muddra och schakta. En del markägare uttrycker oro över möjligheterna att bruka jordbruksmark som föreslås omfattas av förordnandet. Främst gäller det mark runt Kyrkeby kile. Synpunkter har också framförts beträffande utformningen av föreskrifter om kopplad hund.

Länsstyrelsens ställningstagande

Länsstyrelsen har tillskrivit de sakägare som inkommit med erinringar och synpunkter.

Remisser och erinringar har föranlett vissa ändringar i förslaget. Följande ändringar har länsstyrelsen funnit skäl att göra:

Verksamheter som ingår i normalt jordbruk berörs inte av flertalet föreskrifter.

Naturvårdsområdets gräns har ändrats vid Kyrkeby kile såsom framgår av kartan. En del jordbruksmark har där undantagits från förordnandet.

Förbud att uppställa campingvagn är nu även en av de föreskrifter som gäller för allmänheten.

Föreskriften om att medföra okopplad hund har preciserats i tid och utvidgats att gälla ett flertal namngivna öar. Till föreskriften har också knutits en kommentar som informerar om hur handhavandet av hund i marker regleras i jaksstadgan.

Beslut

Med stöd av 19 § naturvårdslagen förklarar länsstyrelsen visst kustvattenområde i Stenungsunds kommun som naturvårdsområde.

Syftet med naturvårdsområdet är

att skydda de grunda bottnarna

att skydda lek-, uppväxt- och födoområden för viktiga fiskarter

att bibehålla den höga biologiska produktionen i de kustnära havsområdena

att värna om det rika fågellivet

att bevara landskapstypen i sin helhet med möjlighet till rekreation och friluftsliv.

Naturvårdsområdets avgränsning framgår av karta i skala 1:10 000, bilaga A. Föreskrifter för naturvårdsområdet framgår av bilaga B.

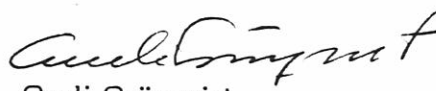
Med stöd av 22 § naturvårdsförordningen utser länsstyrelsen Stenungsunds kommun till naturvårdsförvaltare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt formulär 4, (se bilaga C).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsråd Ulf Thuresson, beslutande, naturvårdsdirektör Bengt-Erik Olsson, förste länsassessor Carl-Otto Lindberg, länsarkitekt Ingegerd Ågren, länsantikvarie Jan-Gunnar Lindgren, överlantmätare Hans Busck, avdelningsdirektör Carl-Axel Jansson och byrådirektör Gurli Grönqvist, den sistnämnda föredragande.

Ulf Thuresson

Gurli Grönqvist

Bilagor

- A Karta i skala 1: 000
- B Föreskrifter
- C Besvärshänvisning

Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen för kustvattenområdet i Stenungsunds kommun

- A Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen innebärande inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturvårdsområde

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

- 1 anlägga ny brygga, kaj eller pir eller utöka befintliga anordningar med undantag av sådan anläggning som behövs för jordbruket
- 2 muddra, schakta, fylla eller tippa med undantag för åtgärder som ej är att hänföra till normal jordbruksverksamhet
- 3 förtöja på annan plats än vid brygga eller landstrand *
- 4 uppföra helt ny byggnad med undantag för ekonomibyggnad för jordbrukets behov
- 5 uppställa campingvagn utanför tomtområde för bebyggelse eller befintlig campingplats

- B Föreskrift enligt 19 § naturvårdslagen gällande allmänheten

Det är förbjudet att

- 1 förtöja på annan plats än vid brygga eller landstrand *
- 2 uppställa campingvagn utanför befintlig campingplats
- 3 medföra okopplad hund under tiden 1/4 - 15/6 i Kyrkeby kile och Källsby kile samt på öarna Ramsön, Keholmen, St Dagsholmen, L:a Dagsholmen, Skutholmen, Stenholmarna, Lindholmen, Mellanholmen, Bärby holme, Norums holme, L:a Snöholmen, St Snöholmen, Käkenäs holme, Porsholmen och Ulkholmen (områdena är markerade på bilagd karta)

- C Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

- 1 Förvaltare skall äga rätt att uppsätta erforderliga informations-skyltar

* Förbudet om förtöjning av båtar vid annan plats än vid brygga eller landstrand träder i kraft 3 år efter beslut om naturvårdsområde.

- D Bestämmelser enligt 22 § naturvårdsförordningen gällande naturvårdsförvaltning
- 1 Länsstyrelsen utser Stenungsunds kommun till naturvårdsförvaltare
 - 2 Naturvårdsförvaltningen skall endast omfatta regelbunden tillsyn samt utmärkning av området med informationsskyltar
 - 3 En enkel plan för skyltning av området skall upprättas

1988-05-24

11.126-2512-85

Kommentarer till föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen för kustvattenområdet i Stenungsunds kommun

Syftet med föreskrifterna är att reglera verksamheter och anläggningar, som kan medföra negativa konsekvenser för de marina värdena. Föreskrifterna är ett led i strävan att skydda fjorden mot artificiella förändringar vad avser bl a växt- och djurliv, hydrografiska förhållanden, topografi och sedimentsammansättning.

Utgångspunkten för de föreskrifter som reglerar förfogandet över fastighet har varit att ej nämnvärt inskränka pågående markanvändning. Åtskilliga av förbuden har därför getts en sådan konstruktion att de ej gäller jordbrukets verksamhet.

Från de dispensabla förbuden kan länsstyrelsen efter prövning medge undantag. Föreskrifterna skall så långt möjligt ha en styrande funktion. Detta kan innebära att aktuella verksamheter hänvisas till mindre känsliga områden, andra tidpunkter på året, annorlunda utförande osv.

Länsstyrelsens ambition är att behandla inkomna dispensansökningar och meddela beslut inom en tvåmånadersram. Erfarenheterna från andra liknande områden tyder på att detta är fullt möjligt för de flesta ärenden. Vid behandlingen av mer komplicerade ärenden med utsträckt handläggningstid kommer länsstyrelsen att under alla omständigheter höra av sig under tvåmånadersperioden. För byggnadslovsansökningar får man alltid räkna med längre handläggningstid beroende på att flera myndigheter skall delta i sådana ärenden.

A 1, 2 och 3

Åtgärder som att muddra, schakta, fylla och tippa, kan även i mindre omfattning få vittgående konsekvenser för den marina miljön. Över- och omlagring av bottensedimenten, grumling, erosion samt förändring av vattenomsättningen och syresättningen kan i betydande utsträckning försvåra eller omöjliggöra överlevnaden för vissa arter. De grunda bottenarna är högproduktiva områden med stor betydelse bl a för fiskreproduktionen. De djupare bottenarna är unika genom sin speciella sammansättning av faunan.

De områden, där underhåll av brygganläggningar, förtätning och i vissa fall smärre utökningar av båtplatser skall kunna äga rum efter länsstyrelsens prövning under hänsynstagande till naturvårdens och friluftslivets intresse, har på bilagd karta avgränsats och betecknats med HS. Stor restriktivitet bör gälla utanför dessa områden. Smärre bryggor betjänande ett fåtal fastigheter finns utanför de avgränsade HS-områdena. I det utförande de har idag kan de även fortsättningsvis ligga kvar. För ett mindre vattenområde angivet med HB på beslutskartan gäller ej förbudet att förtöja vid boj eller påle.

För tippning och fyllning som berör vattendrag och vattensamling kan tillstånd inte påräknas annat än i speciella undantagsfall. Utfyllnad av raviner kan ej räknas till normal jordbruksverksamhet och ej heller omgrävning av vattendrag.

1988-05-24

11.126-2512-85

Kommersiell täktverksamhet regleras genom 18 § naturvårdslagen. Även mindre täkter, t ex för husbehov, kan i vissa fall menligt inverka på de marina värdena, landskapsbild och tillgång till sandstränder.

A 5, B 2

Bestämmelserna är avsedda att hindra vild husvagnscamping i området. Prövning skall alltså ske av länsstyrelsen efter hörande av byggnadsnämnden. Erfarenheterna från åtskilliga områden i länet är att oreglerad camping lätt kan permanentas på platser, som är olämpliga för ändamålet med hänsyn till jordbrukets och naturvårdens intressen.

B 3

Länsstyrelsen finner anledning framhålla att enligt jaktstadgan 12 § 1 mom råder hundförbud under tiden 1 mars - 20 augusti i marker där det finns villebråd. Under denna tid skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras att löpa lösa.

Även tiden före och efter hundförbudet (12 § 2 mom) skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva och förfölja villebråd, när de inte används vid jakt.

Det bör noteras att föreskriften att medföra kopplad hund gäller allmänheten och omfattar ej hund som utgör hjälp t ex vid djurskötsel eller jakt.

MW/6

